

Informacje o książce

Autor: Chris Bishop

Tłumaczenie: Jerzy Wołk-Łaniewski

Wydawca: Bellona

Seria: Ordre de Bataille

Rok wydania: 2009

Stron: 192

Wymiary: 24,7 x 19,5 x 2 cm

Oprawa: twarda

ISBN: 978-83-11-11428-9

Recenzja

Opisanie w jednej niegrubej pozycji ordre de bataille niemieckiej piechoty w II wojnie światowej jest rzeczą niezmiernie trudną. Tego właśnie zadania podjął się Chris Bishop w swojej książce. Liczy ona 192 strony i graficznie została wydana na niezłym poziomie. Całość jest podzielona na dziesięć rozdziałów. Każdy z nich omawia jedną kampanię lub w przypadku frontu wschodniego jeden przedział czasowy. Rozdziały podzielone są na podrozdziały opisujące konkretne operacje i struktury niemieckich wojsk przed ich rozpoczęciem. Autor zamieścił liczne kolorowe mapy, które ułatwiają zorientowanie się czytelnika w przebiegu działań bojowych.

Przejdźmy jednak do opisu i oceny zawartości książki. Jak wcześniej wspomniałem, temat przedstawiony w niej jest bardzo rozległy i zmieszczenie go w tych ramach, tak by był satysfakcjonujący dla czytelnika znającego się na rzeczy, było niezmiernie trudne. Autor w znacznym stopniu został więc zmuszony do ograniczenia ilości podanych informacji. Dlatego wiele ciekawych momentów w czasie działań albo tylko zasygnalizował albo pominął, przy czym najczęściej czynił to w odniesieniu do frontu wschodniego. Więcej szczegółów udało mu się przedstawić przy działaniach toczonych na innych obszarach Europy. Cały 1941 rok i wiosna na froncie wschodnim przedstawiona została za pomocą struktury z czerwca. Druga

struktura ukazuje stan wojsk w lecie 1942. Ciekawostką będzie struktura Grupy Armii „A” w sierpniu. Niestety nie poznamy struktury armii niemieckiej w listopadzie i grudniu 1942 (sowiecka kontrofensywa pod Stalingradem). Podano organizację na styczeń 1943 (operacja „Iskra” czyli deblokada Leningradu). Struktury z 1943 przedstawiają organizację armii niemieckich na środkowym i południowym odcinku frontu (na początku 1943) oraz w lipcu podczas operacji „Cytadela”. Rok 1944 reprezentują cztery struktury: Grupa Armii „Centrum” w czerwcu (operacja „Bagration”), Grupy Armii „Południowa Ukraina” – lato i „Południowa Ukraina” – wrzesień. Przedstawiono też strukturę Grupy Armii „Północ” – dla okresu utraty większości obszaru państw bałtyckich. Ostatnie struktury przedstawiają stan z marca 1945.

Bardzo brakuje organizacji wojsk w styczniu i kwietniu 1945. Walki we Włoszech autor zobrazował trzema strukturami w okresach – lato 1943, maj 1944, kwiecień 1945. Kilka map z tego obszaru operacyjnego pomaga czytelnikowi zorientować się w przebiegu walk. Działania na zachodzie Europy przedstawiają mapy oraz strukturę wojsk niemieckich w czerwcu 1944 oraz we wrześniu w rejonie Arnhem. Kolejna struktura to już kontrofensywa niemiecka w Ardenach w grudniu 1944. Ostatnia mapa przedstawia strukturę Grupy Armii „Zachód” z kwietnia 1945. Głównym zarzutem, jaki można postawić autorowi, jest brak stanów organizacji wojsk na konkretny dzień, np. 17 stycznia czy 16 kwietnia 1945. Podanie organizacji w lecie lub na początku danego roku nic mi nie mówi. Zmiany w organizacji następowały bardzo często. W 1944 wojska na wschodzie zostały prawie całkowicie wymienione, gdyż znaczna część sił uległa rozbiciu, za to przybyły nowe, z innych kierunków strategicznych. Dlatego trudno ocenić prawdziwość przedstawionych struktur wojsk. W jednym wypadku okazało się, że na stronie 110 w przedstawionych strukturach wojsk biorących udział w operacji „Cytadela” brakuje XLVIII Korpusu Pancernego (3, 11 Dywizja Pancerna, dywizja „Grossdeutschland”), XXIII Korpusu Armijnego (383, 216 DP, 78 DSzt) oraz XI Korpusu Armijnego (106, 320 DP). Teraz struktura ze stron 166-167, przedstawiająca Grupę Armii „B” (grudzień 1944) – ja dla porównania przyjmę stan z dnia 16 grudnia, czyli rozpoczęcia kontrofensywy:

5 Armia Pancerna: XLVII Korpus Pancerny – brak 2 Dywizji Pancernej, nie było 9 Dywizji Pancernej i 15 Dywizji Grenadierów Pancernych; LVIII Korpus Pancerny – nie było 2 Dywizji Pancernej; nie było XLIX Korpusu Pancernego.

6 Armia Pancerna: II Korpus Pancerny SS – nie było 10 Dywizji Pancernej SS; nie było LXVI Korpusu Armijnego.

15 Armia: XII Korpus Pancerny SS – nie było 183 Dywizji Grenadierów Ludowych, brakuje 340 Dywizji Grenadierów Ludowych, 9 Dywizji Pancernej, 15 Dywizji Grenadierów Pancernych; LXXIV Korpus Armijny – brakuje 344 Dywizji Piechoty; nie było Korpusu „Felbera”

7 Armia: bez uwag.

Jak widać, ilość błędów znaczna. Autora może tylko ratować fakt, że w czasie walk struktura nacierających armii niemieckich zmieniała się, i to nie raz – co dwa, trzy dni np. 3 Dywizja Grenadierów Pancernych 19.XII była w składzie II Korpusu Pancernego SS, 22.XII w składzie LXVII Korpusu Armijnego, 27.XII w składzie 5 Armii Pancernej SS, 28.XII w składzie XLIX Korpusu Pancernego, 29.XII w składzie XLVII Korpusu Pancernego, 13.I w składzie II Korpusu

Pancernego SS, 6.I w składzie LXVI Korpusu Armijnego. Inny przykład: 9 Dywizja Pancerna 18.XII w składzie 5 Armii Pancernej, 23.XII w składzie XLVII Korpusu Pancernego, 29.XII w składzie LVIII Korpusu Pancernego, 7.I w składzie XLVII Korpusu Pancernego. Pozostałych struktur szczegółowo nie sprawdzałem, lecz niewykluczone, że i tam są błędy, jak w dwóch powyższych przypadkach. Oprócz struktur, map i krótkich opisów działań armii niemieckiej autor umieścił także niewielkie notki biograficzne wyższych dowódców niemieckich.

Podsumowując, książka mimo pewnych braków i błędów jest warta co najmniej przejrzenia. Bardziej wyrobieni czytelnicy spokojnie mogą tą pozycję w księgarni pominąć.

Autor: *Jacek Domański*

Opublikowano 26.08.2010 r.